

სკოლაში ამ ვაშლად სსმვე მოწყაფა. მს სწავლებლად ბანი რუხაქა.

ნაწკვევი

გასაკვირველ ამბებს სწერს სიღნი-ლიდანი გახე... "ტელიოსის ფურცელს" ბანი ნაწიქი, 11 ოქტომბრის სიღნილიში ქალაქის რწმუნებულთა არჩევნი მიმდებარა. საზოგადო კრე-ბაზედ 63 ამომარჩეველი გამოცხადე-ბულია, სიღნილისათვის ამდენის ამო-მარჩევლის გამოცხადება არა კრე-ბულერბივი ამბავიაო, შენიშნავს კო-რესპოდენტი. თორმეტის ნახევარ-ზედ შეიღვიმინ ბარათებით რწმუ-ნებულთა დასახლებებს. ბარათების სიღნილი და კანდიდატების რიცხვის თელამ საღამოს 10 საათამდე გასტანი-თურმე, ამ შემთხვევაში საყურადღებო-სია, რომ კრების თავმჯდომარეს (იგივე ქალაქის მამასახლისი) დილის 11 საათადან კრების დარბაზი ჩაუკე-ტინებია, ბოლოციელი დაუყენებია კრებში და პირველი აღიარებენ გაუშე-ვია მეორე დილის ოთხ საათამდე. ბევრი უთხოვნიათ და უხანძრით დარბაზში მყოფთ, გავგანთავსებულ-ებო, ზური გვიან, შიმშილითა ვე-ხოცებოთ, მაგრამ მამასახლისის არა-ვის თხოვნა არ შეუწყნარებია და გარედ არივინ გაუშვია, ბევრი შიმ-შილითა და წყურვილით შეწყუბე-ბულია, შენიშნავს კორესპოდენტი.

— ფანჯრებში იყურებოდა, კედლის ნახევრებში იკვიტებოდა, იქნება როგორმე გავებრე და განვთავისუფ-ლდე ამ ტუცკობიდანაო, მაგრამ ხსნა არაითი აღმოჩნდა თურმე. ეს კიდევ არაფერი იმასთან შედარებით, რაც შეიღვე მომხდარა.

ბუტად საოცარი ყვირილი, ღრინა-ცული, ფეხების ბრახვი-ბრახვი, — ვადმოგ-ვეყვს კორესპოდენტი. კაცი ვერაფერს

საზოგადოდ ანტისემიტებმა საოც-რად გამოიყენეს ეს საქმე. ბევრგან არსებულბანი მოახდინეს და დემონ-სტრაციები გამართეს ვერალოთა წი-ნაღმდებ; პარლამენტში ღაბარაკი აღდრეს და საჯაროდ განაცხადეს, ეხლა საბოლოოდ გამოირკვა, რომ ცენტრალური ქრისტიანების სისხ-ლსა ჰმზარბუნენ, ამიტომ საჭიროა ზომები იქმნას მიღებული იმათ წი-ნაღმდებგაო.

უთორად საწყალ გილზნერს ჩამო-ახზობდნენ, რომ საქმეში მისი რადიკ-ალური პროფესორის ცტ. მანარიკი არ ჩაურთლებია. ამ კაცმა ისევ გა-მოიღო თავი, როგორც ემილ ზოლამ დრეიდელის საქმეში. პროფესორმა დაწერილობით შეისწავლა ეს საქმე და საჯაროდ განაცხადა, რომ გილზ-ნერი უღანაშულო კაციაო. ყო-ველს შემთხვევაში გილზნერმა თუ აღდაშულებმა ჩაიდინა, საქმიდან ამკარდა სჩანს, რომ იმ ბრითი არ ჩაუდენია, რა აზრსაც ანტისემიტები მასერნო, ამბობდა პროფესორი. ამერიკაში ამ საქმის გამო პროვალნი წერილი დასტამბა და წიგნაკი გა-მოსცა; ბოლოს იმდენი ჰქმნა, რომ სემის ხელ-ახლა განხილად დანიშ-ნენია. სამწუხაროდ, პროფესორის კეთილშობილურ საქციელს თითქმის მიერმა ჩეხიამ მტრულის თვლით

გაიგებდა და გარჩედა. ზოგი რას იძა-ხდა, ზოგი რას: „შორს არ გიდინდ! გა-ლით ყველაში მარტო მამასახლისი უნდა დარჩეს ეს არ მომდებარა!“ — განხილად წაბ-და-უწვე ამბარის სიტყვები. მხოლოდ ხანგრძლივს ყვირილი შემდეგ გაპირი-ვეა, რომ ზოგარი ამომჩრელებს ყუ-თების დაცვბა და კრების ყრა ცალკე-ითაზნი ჰნდომებიათ, სადაც წინდამებოთ მამასახლისის ყუთები უმე დაიდება და დამხდებინა, ზოგიერთი კიდევ რუ-ლიად კანონებრად თხოულობდნენ, რომ კრების ყრა კრების დარბაზი მომხდარი-ყო. შემდეგ ერთნი თხოულობდნენ, რომ ცალკე ითაზნი მამასახლისის მეტე არა-ვის ყოფილიყო, მეორენი — მამასახლისიც წასულებო, ბოლო მე ამენი — ითაზნი ასისტენტები ყოფილიყვნენ. არ ვიცი თ რად, მაგრამ თავმჯდომარე-ი იმ აზრს იგებოდა, რომ კრების ყრა ცალკე ითა-ზნი მომხდარიყო და თვით მამასახლისის მეტეც იქ არივინ ყოფილიყო. ასეც მო-ხდა. მამასახლისი „საიდუმლო“ ითა-ზნი გვიდა და თითო-თითო ამომჩრეველი ღაბარაკი, თითქმის აღსარებისათვისაო. ამ უნაბურ კრების ყრასაც შეურიგდა-ბოდნენ ამომჩრეველნი, რომ ერთ „უშე-ნიშნულა“ გარემოებას არ მიეციათ ყვე-ლას ყურადღება, აღმოჩნდა, რომ ყველა-ზედ მეტი ყმები თვით მამასახლისის ამა-ლიდა. 15 თვითი და 13 შვი. ოპო-ზიციამ მოთმინება დაკარგა. მთელი 15 საათი მშვიდმყურავლი იყო მხოლოდ იმისთვის, რომ მოწინააღმდეგისთვის გა-მოეჩინებინებინათ. ამბობენ, ოპო-ზიციამ განასახიერა არჩევნებშია“.

ასე დასრულებულია რწმუნებულთა არჩევნები ქალაქ სიღნილიში. სწორედ გასაკვირია კაცი ყოფილია სიღნილის მამასახლისი: ის ვაგურონია და სიდ-უნახავს, რომ არჩევნებში ცალკე ითაზნი ხდებოდა, ისიც მარტო მა-მასახლისის თანადამსწრებით, ან რო-მელი კანონის ძალით მოახდინა მა-მასახლისმა ასეთი არჩევნებნი?

რუსეთი

საერთო განათლების სმიანისტრის სე-ურდავობა ცნობები შეუკრებია იმის შესახებ, თუ პირველ-დაწყებით სწავლ-ვანათლების გაგრძელებების საქმეში ქა-ლები ამ მოწინააღმდეგეობას იღებენ. მო-ლოდინეობა და გარჩევა. ვაგერკელეს ხმა, რომ მა-სარკი ებრაელებმა მოისყიდეს და გადიდინოსო. სტუდენტებმა, რომ-ელთათვისაცა დიდებულ მასარკი უსა-ყვარლესი პროფესორი იყო, დემონ-სტრაციები მოაიდინეს და იმ ზო-მამდე მიიყვანეს საქმე, რომ საყვა-რედ და სამეცნიერო მოღაწეობით ცნობილ პროფესორს ლექციების კითხვანუდ დროებით ხელი აიღებო-ნეს.

გილზნერის საქმის მეორედ გან-ხილვის 25 ოქტომბრის შეუღდენენ. ეხლა გილზნერს ორ მკვლელობის ბრალსა სდებენ, — გილზნისა და მა-რიამ კლიმისას. კლიმი ამ ორის წლის წინად მოკლეს იმავე ტყვეში, სადაც გილზნის გვემი მნახეს. ანტი-სემიტებმა ეს შეწყულობაც გილ-ზნერს მოახვიეს კისერზედ. რო-გორც გახვებში გადმოვეცემენ, ან-ტისემიტებმა ეხლა უფრო გამიოდეს თავი, ვიდრე წინად: სტუდენტებ-ზედველად დაიმტკიცონ, რომ ებრა-ელებმა სისხლის გულისათვის ჩი-დნენ მკვლელობა. მოწყობის თით-ქმის ყველანი მოუჭრამათია. საქმე ჯერ არ დათავრებულია და მთელი ახტრია და ჩეხია მოუთმენლად მო-ვლის განაჩენის გამოცხადებას.

ამაზედ არა-ნაალებ საყურადღე-

ვორც ამ ცნობებიდან სჩანს, 1898 წელს ქალაქი საერთო განათლების სა-მინისტროს პირველ დაწყებით სკოლე-ბის მასწავლებელთა საერთო რიცხვის 29,8 პროცენტს შეადგენდნენ. სულ ამ წელს 84,121 მასწავლებელი იყო, აქედან ქალი — 25,075.

— საერთო განათლების სმიანისტრამ 80,000 მანეთი გადასდა ვარშავის უნივერსიტეტთან სახანტოში ინსტი-ტუციისათვის შენობის ასაკებად.

— აზრად აჩუბ მტრულის რკინის ტყუბში სახალხო მასწავლებლების ვაკე-ბებში განსაკუთრებული საფურსებებია გამართო, ისეთი, როგორც საზღვარ-გარეშო რკინის ტყუბებში გამართო. ასეთ საფურსებებებს წყალობით სხვა-დასხვა სენი საკლებ ვაგრძელებდა.

— რათა კაცგანაში მიმავალ და ჩქე-დავს მიმავალ მესაზრებს კუაყუდალს მესაზრება, სმსრეთ-დასვლეთ, ხარ-კეგ-ნიკოლაევიცა, კეკტირინისას და კაცკავის რეის ცხათა კამეობათ ვა-დაუწყებოთ ზირდაბრე მიმავალი მ-ტრებებში გამართო დღესასეს და კაცკავს შორის, აგრეთვე ვოლოსეს და კაცკავს შორის.

— საერთო განათლების სმიანისტრ-ში დახარჯავ ადრეული იმის შესახებ, თუ რა ზომები უნდა იქმნას მიღებულ იმპერატორის განახალა ადვოკატში მესა-ზრებ არა რესთა შორის სწავლ განათ-ლების გაგრძელებისათვის. ამ სჯენის განხილვის ნებშინის შუა რიგებდავს შეუღებავან.

უცხოეთი

ინგლისი. სა სოლსბერის მიერ ამ დღებში წარმოთქმული სიტყვებ, რომ-ელმაც დიდი მოთქმა-მოთქმა გამოიწე-ვა ინგლისის სპეციალური წრეებში: „ამ მიმდინარე წელს ჩვენს ცხოვრებ-ში დიდი ცვლადობა მოხდა, ბევრი რამ აკეთდა; ამასთანავე შეუღებულა წლის დადგენის უნებლად არ ვაიანობთ, ქვეყ-ნის თვამთი რა ადგილი ვეგაწვანა-ვამად, როგორც უდავს სასჯელმოქმედ-ს.“

ბო საქმე განხილვა ამას წინად ნებაპოლის სასამართლოში. ამ საქმეში იტალიაში: ისევ, როგორც გილზნერის საქმეში ახტრიაში, ყველანი ალაპარაკა.

ჯერ იხევა ამ წლის გაზაფხულ-ზედ ნებაპოლში დებუტატმა დე მარტინომ იტალიის პარლამენტში განაცხადა, რომ ნებაპოლის ქალაქის თვითმმართველობაში ბევრი ბო-რორატორიქმდებ ხდებოდა, დებუტა-ტის სიტყვებს ყურადღება არ მიჰქ-ციეს ეს ვაჭებტრანი, ვის წინაღ-ობედაც დე-მარტინომ დაიწყოა ლა-პარაკა, უწინდელდებრ განაგრძობდა ბატონობას ნებაპოლში. მაშინ ამ საქმეს ადგილობრივმა გახვებმა „La Propaganda“-მ მოქმედა ხელი: ვა-ჭეობა საცქერად გამოაცხადა, რომ დებუტატი კახალიც, ეს უძლიერესი კა-ცი ნებაპოლში, ათას ვეგარ ბორო-ტებისა და უკანონობის სჩაიდნა. ამასთან გახვთი წერილების ბეჭდ-ვასაც შეუღდა ამ უძლიერეს კაცის წინააღმდეგ. თამამბა რედაქციამ პირ-დაპირ ითვია, რომ დებუტატი კა-ხალიც ქალაქის ფულსა სჯამს, ქრთა-მებს იღებს, მთვუის მავგარ ყრათა ბრბოს მეთაურობს და ამ ბრბოს შეწყუბობა აწინებს თვითმმართვე-ლობის წყვეტვასაც და მოქალაქეთა-ცოა.

საჭიროდ არა ვიღა ჩვენის ვაჭებტო-ბის შესახებ ვსთქვა რამე: ამ მხრეცკე-რა არავის არ აღსძვრდა არსოვლად დაგამტკიცოთ ვაჭებ; რომ ვაჭებტობის ანავის ჩამოყვარდებით. მაგრამ ამ ბრბო-ლის დროს თავი იმის ერთმა ვაჭებ-ტობამ, რაიცა ვერე ადვილად დასასჯელ-ბული არ არის და ვეგაძულებს დროის მოთხოვნების მიხედვით შეუღებოლ-ბევი მდგომარეობა. 200 — 300 ათასი კაცის გადაყვანა 6,000 მილის მხინძი-ზედ დად საქმედ უნდა ჩათვალდეს და მთლად სმსრედო სმიანისტროს უნდრს და გამტრასობას უნდა მიუყრდეს. ერთ უდალად გამარჯვება, რომელიც ამ წელს ვეგად წილდა, ჩემის აზრით, ის არის, რასაც ქვეყნს არ აფერებდა, სა-ხელდობრ, — რომ სახელმწიფო მტრე-ბილასთან წყვილითა თანაგრძობა და ვაჭებტი აჭვს, და რაც დამტკიცდა, ეს დიდად უფრადლებას დიდას. თავისი თანაგრძობა და მსურველ მოწინააღმდე-გე სახელმწიფო უკუე დავებტკიცეს იმა-თი, რომ ბრბოლის ვეღულ საყურათა სისხლად დაჭდავს. ამერედაც ჩვენს კაცებრს სახელმწიფოს სრულად სხვა-ფასს დასდებენ როგორც შინ, ისე ვა-რედ და სხვა თვამთი შეგვხვებენ. მა-გრამ უდალზედ მეტად ამ წელს იმ ვა-ჭებტობამ ვაჭებტობა, რომ იხვალის და იმპერატორს შტატების შორის გულ-და-და მეგობრული დამოკიდებულებანი დაშვარდა (მოწინების ხმა სმის). ვა-ჭებტ საქმეთა სმიანისტროს სტატე-სურეტრია უნდა სასჯელმოქმედოს მთა-ურს ზოლიტეას არ უნდა შეეხოს. მა-გრამ რაცხანც მალე ამ თანამდებობას თავს დაგებებ, იმედა, მამაკობენ, თუ შეუღებულს შტატებში ამ ბოლოს დროს მამხდარ ამბების შესახებ ჩემს წიგნის აზრით, განათლების და ვაჭ-ტობის ზატოსნობის საქმეში გამოარჯა-ვებენ აზრით, უოჯალსაც კეთილდღე-ობასა და პროგრესს საფუძვლად ეს ზირანდებთა უქმეს. რაც შეეხება ჩი-ნეთს, ამასვედ თავისუფლად ვერს ვი-ტუბა, რაცხანც მთავრული სახელმწი-ფოთა შორის ჩვენს მოწინააღმდეგეობ-ლებით. ჩვენ უმე კარვად ვიხიბობთ ვა-

რბის სახელმწიფოთა შეთანხმებულს აზრს. ვერ ერთი ვიცი იმ, რომ აზ-რად ვეგა ვერბანს სახელმწიფოთა ში-რის მიჯაღობისათვის დიდაც და მე-ორე. მაგ შეიდავს ვაჭებტობის გარ-დაწყებტა უოჯალსაც და უთვინებოდ ვარსსწავლად გამწინააღმდეგე სჯენის. ამასათვის მეტედ უნებრეული იქნებოდა, რომ იტალიას ან წინასწარმეტყველო-ბას მოვედო ხელი ამ სჯენის შესე-ხებ. მაგრამ საჭიროდ ვაჭებტობის ამასათვის მეტედ ვაჭებტობის იტალიის მიხედვით უნდა სჯევე-ბონდ გამოცხადებულად და რომლის შე-სახებაც აზრს გამოთქმს უდალს შეუშ-ნება, ამ შეთანხმებებში უცხადრ და განსაკუთრებულად არა არის-რად და მასში განათხატა მოკავშირე სახელმწიფოთა შეუღტობის განახალა, მათა სურველი. ამ შეთანხმებებში ორი შესანიშნავი შეუ-ღვა: პირველი, რომ ჩინეთი უცვლე-ლად და მთლიანად დეტოკებული იქმ-ნება, და მეორე, რომ ჩინეთი კარგი-ვედასათვის დავებული იქმნება. ეს მე-ორე დიდ სასურველად მიმაჩნია. თუ რომ ეს ორივე შეხედ შესრულებული იქმნე-ბას, მამინ შეღებვას უნდა, რომ საქმე სასურველად არის ვათავებული. ეს ორი შეხედ ამ საქმის დედა-ბობა, რომლის მიხედვით დეტოკედა ჩვენს აზრს შეადგენს. ჩვენ მთლად თვამთი უნდა ვაჭებტობ-სხვად ვაჭ ვაჭეკუთით, რომლითაც ჩინეთი შეღებვას ვაჭებტობის საქმეში შეად შეუჭობა კეთილად განწყობი-ლობას ითვლიდა. დაჩრჩენ სახელმ-წიფოთაშორის კეთილად ჩვენს ამ მთავრობას უნდა დაწვდით და სრულად ვაჭევე-ნიოთ ამ აზრით, ვითამ დრო ივოს, რომ ჩინეთის იმპერატორს ერთიანობა დაიწ-დვს და მმართველ-კაცობას მისი ვერო-ბაზედამს ჩაიკვან სელმა იმის მკაცე-რად, რომ თავისს ქვეყნის თითონ ქმარ-თავდენენ. ჩემის აზრით, ამ აზრის გან-ხორციელებას დიდი საფრთხე მოჰყვება. მაგრამ ორის დიდის სახელმწიფოთს მი-ვე განსჯალს აზრს, რომ ესეთი მოქმედა ჩვენს მიზანს არ ეთანხმე-ბათ, დიდა მისაშენებლას აქვს.“

სოლსბერის ამ სიტყვებ უკე-და დიდად განცვივარა და უკე-ბოლოს ქალაქის თვითმმართველო-ბაშიც შესულია, როგორც მოწყობთა ჩე-ვნიდენდენ გამოირკვა, კახალი ნეა-პოლის პოლიციელთა, სამატიორე-ბასა და სასამართლოებსაც-იკი ჰპატო-ნობდა. ყველას ვინც კი წინ ვიდე-ლობებოდა, ანად-ურებდა, ულუფა-პუროდ სტოგებდა და ხშირად კა-მორას მეოხებით წყით-სოფელსაც ახალმებდა. უკახალთ ქალაქთან ვეგარდ ვერაფრეთარ საქმეს ვერ და-იქვრდა თურმე.

ქრთამებს აუთრებულს იღებდა ეს კაცი. სასამართლოში გამოირკვა, მა-გალითად, რომ ტრამეის საზოგა-დობისათვის კახალს 60 ათასი ლო-რი აუღია. ხელშეკრულებებში ტრამე-ისათვის სასარ-გებლო მუხლების შეტანისათვის; ერთის საზავონსო საზოგადობისათვის კიდევ — 30 ათასი ლორი, დამხდევ საზოგადობისათვის — 150 ათასი ლორი და სხვა.

მოწყობთა ჩვენების ჩამორთმევა კი-დევ დიდხანს გასტანდა, რომ ბრბო-მდებრელებს არ ვაჭებტობის, საქმე მ-ს-კარა გამოირკვა და ბოლოდებულთა სმიანისტრე თვალ-საჩინო შეიქმნა. სმიანისტრამ ბოლოდებულნი, რასა-ც ვერცხობა, ვამარტობა, მაგრამ საქ-მე ამით არ დასრულდა: ბრბომდე-მელმა თვით კახალს წინააღმდეგ აღძრა სარჩვარი და ამით თავ გამო-დებულ ვაჭებტობის სურვილი განხორ-ციულა.

